

מ"ח 713/12 - פלוני נ' מדינת ישראל

מ"ח 713/12 - פלוני נ' מדינת ישראל עליון

מ"ח 713/12

פלוני

נגד

מדינת ישראל

בית המשפט העליון

[08.01.2013]

כבוד השופטת ע' ארבל

בקשה למשפט חוזר

בשם המבקש - עו"ד נ' זאב

בשם המשיבה - עו"ד ג' אש

החלטה

לפניי בקשה לעריכת משפט חוזר לפי סעיף 31(א)(4) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: חוק בתי המשפט). בית המשפט הרשיע את המבקש לפי הודאתו בעבירות מין במשפחה (אינוס, מעשה סדום ומעשה מגונה) והדחה בחקירה בנסיבות מחמירות. בגין עבירות אלו ובמסגרת הסדר טיעון, השית בית המשפט על המבקש 16 שנות מאסר בפועל, מאסר על תנאי וקנס.

השתלשלות ההליכים

1. בשנת 2006 הגישה המשיבה כתב אישום כנגד המבקש לבית המשפט המחוזי בנצרת, בו יוחסו לו עבירות מין חמורות שביצע בשלוש אחיותיו הקטנות. על פי הנטען בכתב האישום, המבקש, בהיותו כבן עשרים, החל בביצוע עבירות מין נגד שלוש אחיותיו הקטנות שהיו בנות 8-13 באותה התקופה. הוא נהג להיכנס למיטותיהן בשעות הלילה, להפשיטן, להתפשט בעצמו, ולבצע בהן מעשי אונס, מעשי סדום ומעשים מגונים. מעשים אלו התרחשו פעמים רבות ולאורך תקופה בת מספר שנים.

2. לאחר שהתגלו אצל האחיות בעיות התנהגות במסגרת בית הספר, שלחה עובדת סוציאלית מטפלת על מנת שתטפל באחיות. האחיות שיתפו את המטפלת במעשים המיניים שביצע בהן המבקש, ואילו זו שיתפה את העובדת הסוציאלית - אשר הגישה תלונה במשטרה נגד המבקש בגין המעשים. משעומת המבקש בעת חקירתו במשטרה עם עדויות שמסרו האחיות בחקירתן, לרבות החשד שהתגבש נגדו בדבר עבירות אינוס ועבירות מין רבות אחרות, הוא הכחיש באופן גורף את כל החשדות נגדו.

3. במסגרת הדיון בבית המשפט המחוזי בנצרת, אשר התקיים למעלה מחודש לאחר חקירתו במשטרה, הודה המבקש בבית המשפט במסגרת הסדר טיעון בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום. כמו כן, הגיע המבקש להסכם עם המשיבה בדבר עונש המאסר, וכן הסכים שיוטל עליו קנס כספי - כאשר הצדדים השאירו את גובה הקנס הסופי לטיעון פתוח. בית המשפט הרשיע את המבקש על פי הודאתו בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.
4. בפתח הדיון במהלך הטיעונים לעונש הודיעו הצדדים שהם הסכימו גם על גובה הקנס - 5,000 ש"ח, והמשיבה הסבירה כי ההסכם נולד מתוך הרצון שלא להעיד את האחות הבכורה. בית המשפט קיבל נימוק זה וגזר את דינו של המבקש בהתאם להסדר הטיעון האמור. יצוין כי המבקש לא ערער על פסק הדין לבית משפט זה. מכאן הבקשה שלפניי.
- טענות הצדדים
5. המבקש סבור שעומדת לו העילה הקבועה בסעיף 31(א)(4) לחוק בתי המשפט, המאפשר להורות על קיום משפט חוזר אם מתעורר חשש של ממש שבהרשעתו של נידון נגרם לו עיוות דין. לדידו, לא ברור מה הביאו להסכים להסדר הטיעון ולהודות בבית המשפט בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום. לשיטתו, ברי כי היה קושי להרשיעו לפי העדויות והראיות שהיו בידי התביעה, וכי אם הוא לא היה מודה - סביר שתוצאת הדיון הייתה טובה יותר עבורו. כמו כן, לטענת המבקש, ייצוג לקוי מצד בא כוחו הזיק לו, בין היתר בשלב הטיעונים לעונש, בו לא טען דבר בעניין נסיבותיו האישיות.
6. המשיבה סבורה כי דין הבקשה להידחות שכן טענות המבקש אינן מגבשות עילה המתאימה לקיום משפט חוזר. לטענתה, מה שעומד ביסוד הבקשה דן הוא ניסיון של המבקש לחזור בו מהודאה שמסר כדין בפני בית המשפט. אולם, לטעמה יש לדחות בקשה זו כיוון שהיא לא עומדת בתנאים שנקבעו בפסיקת בית משפט זה בעניין חזרת נאשם מהודאה שנמסרה בבית משפט. על כך מוסיפה המשיבה וטוענת כי המבקש לא השכיל להצביע על כשלים בייצוגו המצדיקים קיום משפט חוזר בעניינו, וכי היו בידיה ראיות מספיקות על מנת להרשיעו בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.
- דיון והכרעה
7. לאחר שעיינתי היטב בבקשה, בתגובת המשיבה ובנספחים הרלוונטיים, מצאתי כי דין הבקשה להידחות.

המבקש נתלה בבקשתו בעילה הקבועה בסעיף 31(א)(4) לחוק בתי המשפט - שעניינה עיוות דין. עילה זו מאפשרת קיום משפט חוזר בנסיבות חריגות, על מנת "שלא יהיו ידיו של בית המשפט כבולות להיעתר לבקשה, במקרים חריגים ויוצאי דופן בהם נתעורר בליבו חשש של ממש כי נגרם עיוות דין, והם אינם נכללים בגדר העילות האחרות למשפט חוזר" (מ"ח 6148/95 עזריה נ' מדינת ישראל, פ"ד נא (2) 334, 355 (1995)). במסגרת סעיף זה, ניתן לבית המשפט שיקול דעת רחב, וכפי שכבר נפסק בנוגע לעילה זו כי אין היא באה לגרוע מסופיות הדיון, ויש לנקוט בה רק כשהוכח כי מתקיימות נסיבות יוצאות דופן המצדיקות זאת (מ"ח 6731/96 ברנס נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(4) 241 (1997)). כמו כן נקבע כי במסגרת עילה זו "החלטה המאפשרת קיומו של משפט חוזר, אינה יכולה להישען אך על המסקנה כי בהליך המקורי נפלו פגמים, אלא דרוש לה גם חשש ממשי כי הללו היו כה חמורים, עד כי הורשע בדין אדם שלא חטא כלל." (מ"ח 7661/04 ברהום נ' היועץ המשפטי לממשלה (לא פורסמה, 17.10.04)).

8. טענתו המרכזית של המבקש היא כי אין זה ברור מדוע הוא הודה במסגרת הסדר הטיעון ואף הסכים לעונש שהושת עליו. על מנת להתיר למי שהורשע על יסוד הודאתו לחזור בו מההודאה במסגרת בקשה למשפט חוזר, הוא נדרש להראות כי נפל פגם מהותי בהודאתו. פגם כזה יכול להיות, אי-הבנת משמעות ההודאה, פגם ברצון החופשי שלו, או השגת הודאה שלא כדין (מ"ח 5148/11 טלעת נ' מדינת ישראל (לא פורסמה, 2.8.11)). אין זה מיותר להביא את דברי המבקש בבית המשפט אשר נאמרו לאחר שהציגה המשיבה את הסדר הטיעון והעונש שהוסכם על הצדדים, עת ביקש להודות בכתב האישום במסגרת הסדר הטיעון:

"עורך הדין שלי הסביר לי את פרטי הסדר הטיעון והבנתי את הסבריו היטב. הבנתי גם את הסברי בית המשפט שהסדר הטיעון אינו מחייב אותו. למרות זאת, אני מבקש להודות בעבירות המיוחסות לי בכתב האישום. אני מודה בביצוע העבירות המיוחסות לי בכתב האישום" (עמוד 1 לפרוטוקול הדיון מיום 11.4.06).

מדברים אלו עולה כי המבקש היה מודע היטב למשמעות הודאתו, הן מבחינת עצם ההרשעה, הן מבחינת העונש הצפוי לו, אם יקבל בית המשפט את הסכמת הצדדים. על כל מקרה, לא עולה כי היה פער של הבנת משמעות ההודאה או כי נפל כל פגם רלוונטי אחר בהודאה דנן. בנוסף, אין די לטעון בעלמא כי נפל פגם בהליך ההודאה מבלי להניח תשתית משכנעת המסבירה מהו הפגם וכיצד הוא נגרם. טענת המבקש כי "לא ברור" מדוע הוא הודה כפי שהודה, לא מקימה לו כעת עילה לקיום משפט חוזר על בסיס חזרתו מהודאתו.

9. זאת ועוד, הלכה ידועה היא כי לא בנקל יאפשר בית המשפט למי שהודה, הורשע ונגזר דינו לפי הודאתו - לחזור בו מהודאתו. יש לחשוש מכך שאם יתאפשר לנידונים לחזור בהם מהודאתם באופן רגיל, אזי יתערער מוסד הסדרי הטיעון ויפגע אינטרס סופיות הדיון. יפים לכך דברי השופט השופט א' א' לוי במ"ח 10468/06 קבוע נ' מדינת ישראל, פס' 4 להחלטה (לא פורסמה, 25.03.07) (להלן: עניין קבוע):

"אם סבר המבקש כי הרשעתו בעבירות לא תעשה עמו צדק ואף תהיה כרוכה בעיוות-דין, כל אשר היה עליו לעשות הוא להימנע מהודאה, לנהל את משפטו כסדרו ולשטוח בפני בית-המשפט את הטענות אותן פירט בבקשתו הנוכחית. אולם, המבקש בחר ללכת בדרך אחרת כאשר העדיף - וחזקה עליו שהיתה זו בחירה מושכלת - להודות בעובדות ולהסתפק בעונש מתון יחסית נוכח תיקון כתב-האישום. למותר לציין, כי בפני המבקש היתה פתוחה הדרך לבקש מבית המשפט להתיר לו לחזור בו מהודאתו, במהלך הדיון בעניינו ואף במסגרת ערעור שהיה יכול להגיש, אולם הוא לא עשה כן, וגם עניין זה מעורר סימני שאלה ... ככלל, נפסק יותר לנאשם לחזור בו מהודיה שמסר במהלך המשפט, רק בנסיבות חריגות כאשר קיימת הצדקה לעשות כן (וראו גם את סעיף 153(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982). ברם, היתר המתבקש על-ידי מי שגזר-הדין בעניינו כבר ניתן, יינתן רק בנסיבות נדירות, שאם לא כן הסכמתם של נאשמים להסדרי טיעון תהא למעשה מותנית בחומרת העונש המוטל עליהם, בבחינת חכמה שלאחר מעשה."

כמו שם אף כאן, חזקה על המבקש, אשר היה מיוצג על ידי עורך דין, כי הוא פעל באופן מושכל כשהסכים להודות ללא עיכובים וללא דיוני הוכחות. לפיכך, לא ניתן לקבל את הספקולציה שהציע המבקש לגבי תוצאה אפשרית אחרת אם הוא היה בוחר בדרך דיונית אחרת, ובמיוחד משלא הצביע המבקש על סיבה כלשהי שמצדיקה חזרה מהודאה שניתנה בבית המשפט, ולא עולה בלבי חשש כי בעניינו "הורשע בדין אדם שלא חטא כלל."

10. לא זו אף זו. לו חש המערער כי נגרם לו עיוות דין כה חמור בהודאתו, היה עליו לפנות סמוך לכך לבית משפט זה, במסגרת ערעור, או בבקשה להורות על משפט חוזר. אולם, המערער ישב בחיבוק ידיים משך תקופה ארוכה של מספר שנים. כפי שנפסק לא אחת, עיתוי הגשת הבקשה לחזרה מהודאה משפיע על סיכויי קבלת בקשה מסוג זה (עניין קבוע, פס' 4 להחלטה). כך, ככל שממתין מי שמסר הודאה בבית משפט עם בקשתו לחזור בו מההודאה עד לשלבים הסופיים בהליכים נגדו, כך יטה בית המשפט שלא לקבל את בקשתו. מובן כי נטייה שלא לאפשר חזרה מהודאה תלך ותתחזק כשהיא מגיעה לראשונה במסגרת בקשה לקיום משפט חוזר. כמו כן ראוי להזכיר כי המבקש לא ערער לבית משפט זה, מה שמקשה עוד יותר לקבל כיום טענה בדבר עיוות דין מבלי שהתגלה דבר מה חדש בנוגע לניהול עניינו.

11. באשר לטענת המבקש בדבר כשל בייצוגו המשפטי בהליכים שהתקיימו בבית המשפט המחוזי. המבקש מטיח האשמות חמורות נגד מי שהיה עורך דינו באותו ההליך. ברם, על מי שטוען טענות מסוג זה להביא את תצהיר עורך הדין על מנת שבית המשפט יוכל לעמוד על טיב מניעיו ואופן ניהול ההגנה של המבקש, וכאשר הוא אינו עושה כן, אזי מתעורר החשש כי גרסת עורך הדין תסתור את גרסתו (מ"ח 3546/05 נימני נ' מדינת ישראל, פס' 10 להחלטה (לא פורסמה, 22.11.05)). כמו כן נקבע כי האפשרות שהסנגור של המבקש יכול היה לפעול באופן שונה בעת ניהול ההליכים בעניינו, ואולי אף להביא לזיכויו בדרך זאת - אין בה כדי להקנות למבקש זכות לקיום משפט חוזר ולנהל מחדש את המשפט באופן שונה (מ"ח 4512/99 בן מיכאל נ' מדינת ישראל, פ"ד נ"ה(1), 357, 367 (1999)).

המבקש טוען כי סנגורו כשל בייצוגו בכך שלא הציג בשלב הטיעונים לעונש כל טענה לטובתו, אלא רק ביקש לאמץ את הסדר טיעון. אין בידי לקבל טענה זו, שכן בפתח הדיון בטיעונים לעונש הודיעה המשיבה כי הצדדים הסכימו גם על המרכיב האחרון שנשאר מעבר "לטיעון פתוח של הצדדים" - הוא מרכיב הקנס. משכך, נראה שלא היה מקום מבחינתם להזמין עדים ולקיים דיונים ממושכים כאשר העונש בין הצדדים כבר הוסכם מראש, זאת כמובן מבלי לחייב את בית המשפט. כמו כן, במעמד הטיעונים לעונש הובהר כי המשיבה הסכימה להסדר זה, כמו גם לעונש, כיוון שביקשה להימנע מלהעיד את האחיות שלא לצורך. זהו טעם ענייני חשוב וראוי בהסדרי טיעון שעשוי להסביר מדוע הצדדים בחרו לסיים את שלב גזירת הדין מהר ככל הניתן ומבלי להפליג בדברים שלא לצורך. יצוין גם כי בדיון זה ניתנה למבקש זכות הדיבור והוא בחר לא לומר דבר. לפיכך, טענות המבקש גם בעניין זה אינן מקימות עילה להורות על קיום משפט חוזר בעניינו. בשל כל האמור, הבקשה נדחית. ניתנה היום, כ"ו בטבת התשע"ג (8.1.2013).